

AMERIČANI ZMAGUJEJO V BITKI PRI SALERNU!

Peta ameriška armada odbila nemške protinapade na svoje pozicije na salernski fronti in zadala težke udarce sovražniku. Osmo britska armada prihaja na pomoč Američanom.—Ameriške letelce trdnjave in bombniki bombardirali letalske tovarne pri Parizu in nacijsko vojaško letališče pri Romillyju.—Ruske kolone zasedle Nežin in čez 200 vasi in naselbin v prodiranju proti reki Dnjeper in Kijevu.—Ameriške in avstralske čete se bližajo japonski bazi

Zavezniški stan v Afriki. 16. sept.—Ameriška peta armada zmaga v bitki pri Salernu v Italiji. Tako poroča danes general Clark, ki pravi, da so Američani odbili vse nemške napade na obrežje in pogladi nemške mehanizirane enote nazaj med rekama Selo in Caloro, severno od Altaville, v središču 27-miljske fronte. Bitka za Salerno traja že osmi dan. Poročilo se dalje glasi, da je osma angleška armada, ki prodira od juga, danes dospela v Scalejo, ki se nahaja 50 milj južno od Salerna.

Zavezniški stan, Afrika. 16. sept.—Čete pete ameriške armade pod poveljstvom generala Marka W. Clarka so odbile nemške protinapade in poskuse, da jih vržejo s salernske fronte v morje. Ameriška armada je uspešno završila prvo fazo vojniških operacij in položaj je pod njeno kontrolo.

Reynold Packard, poročevalec časniške agencije United Press, ki se nahaja na salernski fronti, trdi, da nemške oklopne kolone in pehotne enote niso v protinapadih prebile zavezniške bojne čete in mostičja na tej fronti. Nemci so utrpeli velike izgube v naskokih na zavezniško bojno četo.

Ameriške in britske bojne ladje bruhajo izstrelke na nemške pozicije na obrežju. Poročila trdijo, da se nove zavezniške čete stalno izkrcavajo na obrežju pod zaščito bojnih ladij in bombnikov. General Arthur Tedder, vrhovni poveljnik zavezniške letalske sile v Sredozemlju, je zagnal vsa razpoložljiva bojna letala v akcijo. Ta so vrгла več tisoč ton bomb na pozicije nemške oborožene sile.

Osmo britska armada pod poveljstvom generala Bernarda Montgomeryja prodira iz južne Italije proti salernski fronti. Prvi delci te armade so večer prodorili 32 milj daleč in dosegli do točke, ki je oddaljena samo 58 milj od ozemlja med Akropoljem in Salernom. V svojem prodiranju proti severu je armada okupirala Belvedere, strateško mesto.

Zavezniški stan na Pacifiku. 16. sept.—Ameriške in avstralske čete so zdrobile japonske oddaje na zapadni strani Laeje, letalske in mornarične baze na severovzhodnem obrežju Nove Gvineje, se glasi vest iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja, vrhovnega poveljnika zavezniške sile. Prve čete so došle do točke, ki je oddaljena samo dve milj od Laeje. Znanje kažejo, da bo japonska baza kmalu padla.

Prejšnje poročilo se je glasilo, da so ostanki razbite japonske vojaške posadke pobegnili iz Salamaue v Laejo. Ameriške in avstralske čete so okupirale Salamaue zadnji tork.

Ameriški letalci so večer bombardirali japonsko letalsko bazo pri Kahilu, otok Bougainville. Bombe so razbile več letal na tleh in porušile mnogo militarnih objektov.

Američani ujeli poveljnika nemške podmornice

Washington, D. C., 16. sept.—Mornarični departament je razkril ujetje stotnika Friedricha Guggenbergerja, poveljnika nemške podmornice, ki je potopila angleškega letalonosca Ark Royal pred dvema letoma na Sredozemskem morju. Stotnik je za ta čin dobil visoko odlikovanje od Hitlerja in Mussolinija. Guggenberger je prišel v ameriške roke, ko se je s svojo podmornico odločil za boj z ameriškim bombnikom v bližini brazilskega obrežja, ki je potopil zavezniško podmornico. Američani so ujeli tudi šest drugih članov posadke nemške podmornice.

Dva ameriška bombnika so istočasno bombardirali japonsko vojaško letališče pri Romillyju 65 milj južnovzhodno od Salerna. Uradno naznanilo je, da se samo šestnajst

General Marshall v Mehiki

Šef ameriškega štaba napovedal težke udarce osišču

Mexico City, 16. sept.—General George C. Marshall, šef ameriškega generalnega štaba, je dejal, da bo osiščna sila na Pacifiku in v Evropi kmalu čutila strahovite udarce armad Združenih narodov.

Marshall je došel v Mehiko v spremstvu svoje žene in polkovnika Franka J. McCarthyja. On bo ostal tamkaj več dni kot gost mehiške vlade. Danes bo z drugimi visokimi ameriškimi častniki in člani ameriškega posladnega štaba prisostvoval ceremonijam, ko bo Mehika praznovala svojo neodvisnost.

Po prihodu v mehiško glavno mesto je Marshall govoril s častniki in jim povedal, da operacije nemške sile v Italiji le zavlačujejo stvari, toda zmage ne bodo preprečile; Nemci bodo kmalu dobili strahovite udarce. Vojne operacije proti Japoncem se bodo tudi poostrele.

Člani finske vlade se posvetujejo

Možnost sklenitve miru z Rusijo

Stockholm, Švedska, 16. sept.—Vesti iz Helsinkia pravijo, da se člani finske vlade posvetujejo glede sklenitve separatnega miru s sovjetsko Rusijo. Nekateri člani kabineta so prišli do zaključka, da Finska lahko mnogo pridobi, če kmalu sklene mir z Rusijo in da bi bilo nadaljnje odlašanje zdaj, ko sovjetske armade zadajajo strahovite udarce nemški sili, v njeno škodo.

Posebni vladni odbor študira položaj. Doznavajo, da so predsednik Risto Rytty, premier Edvin Louhio in nekateri ministri vladni odbor študira položaj. Doznavajo, da so predsednik Risto Rytty, premier Edvin Louhio in nekateri ministri vladni odbor študira položaj. Doznavajo, da so predsednik Risto Rytty, premier Edvin Louhio in nekateri ministri vladni odbor študira položaj.

Finsko ljudstvo je z navdušenjem pozdravilo deklaracijo, objavljeno 12. septembra, da člani vlade razpravljajo na svojih sejah o sklenitvi separatnega miru z Rusijo. Finski časopisi tudi naglašajo, da je čas za umik Finske iz vojne prišel.

Brazilski vojni minister v New Yorku

New York, 16. sept.—General Enrico G. Dutra, brazilski vojni minister, je došel v to mesto, kjer ga je sprejel in pozdravil general George Grunert, šef vzhodne obrambne divizije prve armade. Dutra je obiskal militarni študij na Governor Islandu. Pričakuje se, da bo minister ostal v New Yorku več dni. Dutra je gost ameriškega vojnega departamenta.

Protinacijska sabotaža na Danskem

Stockholm, Švedska, 16. sept.—Sem dospela poročila se glase, da se sabotaža proti nacijski okupacijski sili na Danskem razširja in da so nemške avtoritete poostrele regulacije. Veliko številno saboterjev in upornikov je bilo v zadnjih dneh aretiranih in nekateri so bili obsojeni v smrti ustreleni.

USTANOVITEV NOVE FAŠISTIČNE VLADE

Zunanji minister Guariglia aretiran v Rimu

MUSSOLINI V BERCHTESGADENU?

London, 16. sept.—Proklamacija, naznanjajoča ustanovitev nove "republikanske fašistične stranke" z Mussolinijem na čelu, je bila prečitana v imenu bivšega italijanskega diktatorja na nemški radiopostaji.

Prejšnje napovedi, da bo nova fašistična vlada ustanovljena pod nemško protekcijo in da bo ta odstavila Savojsko dinastijo, so v soglasju s proklamacijo. Kralj Viktor Emanuel ni bil omenjen v proklamaciji.

Proklamacija pravi, da bodo vsi fašistični uradniki vzpostavljeni na prejšnje pozicije, ustroj fašistične stranke reorganiziran in da morajo vsi Italijani podpirati nemške avtoritete. Proklamacija vključuje tudi grožnjo, da bodo vsi italijanski izdajalci kaznovani. Kazen bo doletela tudi one fašiste, ki so se izneverili in postali orodje zaveznikov, prostovoljna fašistična milica pa bo reformirana.

Poročilo iz Rima trdi, da so Nemci aretirali zunanjo ministra Rafaela Guariglia in druge člane Badogliojeve vlade, ki so ostali v italijanski prestolnici.

Naznanilo, da je bil general Carlo di Bergolo imenovan za rimskega guvernerja, je v konfliktu z deklaracijo, da je narodna fašistična vlada pod Mussolinijevim vodstvom prevzela oblast. Najnovejša vest se glasi, da se Mussolini nahaja v Hitlerjevi vili v Berchtesgaden v bavarskih gorah.

Madrid, Španija, 16. sept.—Poročila iz Rima se glase, da so Nemci dali italijanskim vojakom priliko za vstop v narodno fašistično armado, v kateri se bodo borili proti zaveznikom na njihovi strani in prejemali isto plačo kot nemški vojaki. Ponudba je spremljana z grožnjo, da bodo razoroženi in internirani, če jo zavrnejo.

Z italijanske meje, 16. sept.—Voditelji italijanskih protifašističnih grup so pozvali prebivalce Milana in drugih mest, naj se upirajo nemški sili in fašisti. Poziv je sledil poročilu, da je 8000 italijanskih vojakov zavojevanih v ostrih bitkah z Nemci v Trentu, mestu na južni strani strateškega Brennerskega prelaza.

Zavezniške čete na Dodekaneških otokih

Istanbul, Turčija, 16. sept.—Poročilo iz Smirne trdi, da so zavezniške čete izkrcale na otoku Rodosu v Dodekaneški otoški grupi. Rodos leži med Kretom in turško celino. Italijanske avtoritete so priznale, da ne morejo navezati stikov z vojaškimi posadkami na Dodekaneških otokih.

Zivolski izgredi v severni Italiji

Bern, Švica, 16. sept.—Resni živolski izgredi so izbruhnili v Milano, Torino, Genovi in drugih mestih v severni Italiji, se glase sem dospela poročila. Trideset ljudi je bilo ubitih v Genovi v navalu na trgovine in hotel Savoia.

Dewey imenovan za direktorja divizije kavčuka

Washington, D. C., 16. sept.—Donald M. Nelson, načelnik odbora za vojno produkcijo, je imenovan polkovnika B. Deweja za direktorja divizije kavčuka. Dewey je nasledil Williama M. Jeffersa, ki je nedavno resigniral.

Domače vesti

Posdravi in oblaki
Chicago.—Sophie Tancek iz Girarda, O., (mati nameščenke Edith Tancek v gl. uradu SNPJ) je 15. t. m. obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Dr. Ivan M. Čok zapustil Ameriko
New York City.—Dr. Ivan M. Čok, ki je bil poldrugo leto v Ameriki, je pred nekaj dnevi odpotoval v severno Afriko, kjer bo nadaljeval svoje delovanje kot predsednik Odbora Jugoslovancev v Italiji. Pred svojim odhodom je dr. Čok brzojavno čestital predsedniku Rooseveltu na kapitulaciji Italije rekoč, da je usoda Slovencev in Hrvatov na Primorskem prešla s kapitulacijo Italije v roke močnih zaveznikov in on upa, da je njihova osvoboditev zdaj zagotovljena.

Konvencija HBZ
Chicago.—Šesta redna konvencija Hrvatske bratske zajednice je bila zaključena zadnji teden. Za gl. predsednika je bil ponovno izvoljen John D. Butković z dvema glasovoma večino, toda gl. podpredsednik in državni senator William Boić je propadel; prav tako je propadel urednik glasila Zajedničarja Milan Petrak, ki je dobil štiri glasove premalo. Novi urednik je Filip Vukelič. Drugo je ostalo večinom po starem. Zajednica ima zavod za osirotele otroke svojih članov in konvencija je glasovala o vprašanju, če se za te otroke uvede verska vzgoja v zavodu. Za versko vzgojo je glasovalo 82 delegatov, proti pa 146. Ostane po starem.

Izgubljen življenje na morju
Cleveland.—Frances Lipot je bila pred dnevi uradno obveščena iz Washingtona, da je njen brat Steve Butala utonil nekje na morju, ko je bil 10. febr. t. l. torpediran parnik, na katerem je delal kot mornar. Butala je bil star 54 let in rojen je bil v Petrovi vasi pri Črnomlju v Beli Krajini. Pred dolgi leti je bil v Milwaukeeju in na ladji je delal okrog 30 let. V Clevelandu zapušta brata in sestro, drugo sestro pa nekje v Coloradu.

Ubit pri delu v Kanadi
Creighton Mine, Ont., Kanada.—Dne 3. sept. se je pri delu v rudniku v Timminsu smrtno ponesrečil Andrej Kotnik, star 48 let in doma iz Lazov pri Starem trgu na Notranjskem. V Kanadi je bil 18 let in tukaj zapušta bratrance, nekje v Pennsylvaniji pa brata.

Preokret v odnosih s sovjeti

Zunanji komisar Motlov pride v Anglijo

London, 16. sept.—Angleško-ameriški odnosaji s sovjetsko Rusijo se bodo poglobili in izboljšali, trdijo poučeni krogi. Doznavajo se, da bo konferenca reprezentantov Velike Britanije, Amerike in Rusije kmalu sklicana. Prej je bilo naznanjeno, da se bo vršila v zadnjih dneh oktobra.

Doznavajo se, da bo ruski zunanji komisar V. M. Motlov došel v Anglijo in konferiral z angleškim zunanjim ministrom Edenom. Sestala se bosta v nekem mestu zunaj Londona.

Pričakuje se, da bo premier Winston Churchill posvetil posebno pozornost konferenci. On bo nastopil pred parlamentom in orisal razvoj političnih in militarnih dogodkov.

Nadaljnji premogovniki vrnjeni kompanijam

Washington, D. C., 16. sept.—Notranji tajnik Harold L. Ickes, ki je tudi koordinator kurirja, je naznanil, da je bilo nadaljnjih 167 premogovnikov vrnjenih kompanijam. Od 21. avgusta so kompanije prevzele obrat 854 premogovnikov.

Gerilci zasedajo dalmatinsko obrežje

Železnica Beograd-Sarajevo pretrgana

London, 16. sept.—Vest iz Jugoslavije se glasi, da so partizanski gerilci zasedli dalmatinsko obrežje ob Jadranskem morju na nasprotni strani Italije v dolžini čez sto milj. Druge gerilске grupe so pretrgale železniško progo, ki spaja Sarajevo z Beogradom, v več krajih in s tem paralizirale promet.

Vest o uspehih jugoslovanskih gerilcev je povezana s poročili o gibanju devete britske armade. Ta se glase, da je armada zapustila Sirijo, kjer se je vezbala dve leti, in odrinila neznano kam.

Mnenje prevladuje, da je gibanje devete britske armade povezano z zavezniškimi načrti glede pričakovanega sunka v smeri Balkana. Vest iz Kaira, Egipt, pravi, da je general Lewis H. Brereton, ki je bil poveljnik ameriške oborožene sile na Srednjem vzhodu, dobil novo nalogo. Iz tega sklepajo, da je pri deveti britski armadi. Radio Alžir je napovedal nov razplet militarnih dogodkov.

Promet na železnici Kursk-Orel obnovljen

Moskva, 16. sept.—Tu je bila naznanjena obnova prometa na železniški progi Kursk-Orel in je prvi potniški vlak večer odrinil iz Moskve proti Harkovu po tej progi. Naznanilo dovoli, da je bila rekonstrukcija železniške proge izvršena v rekordnem času trah tednov po reokupaciji Harkova.

Vsi uradniki unije CIO ponovno izvoljeni

New York, 16. sept.—Vsi uradniki unije United Electrical, Radio & Machine Workers, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, so bili ponovno izvoljeni na konvenciji. Ti so predsednik Albert J. Fitzgerald, tajnik blagajnik Julius Emspak in direktor James J. Matles.

Kampanja unije klavniških delavcev

Chicago, 16. sept.—Uradniki unije klavniških delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, so naznanili organizirano kampanjo, da se poveča število članov. Unija ima sedaj čez 300,000 članov v Ameriki in Kanadi. Njena letna konvencija se prične v Chicagu 13. oktobra.

Yorški nadškoj došel v Moskvo

London, 16. sept.—Yorški nadškoj, poglavar angleške cerkve, in člani njegove misije so večer došli v Moskvo. Pričakuje se, da bo obisk rezultiral v doseg sporazuma z voditelji ruske pravoslavne cerkve, kateri je Stalin vrnil stare pravice in privilegije.

Japonci internirali Italijane na zasedenem ozemlju

Radio Tokio je naznanil, da so bili vsi Italijani na ozemlju pod japonsko kontrolo na Daljnem vzhodu internirani in plovba italijanskih parnikov suspendirana. Japonci so razorožili tudi vse italijanske vojake, ki se nahajajo tamkaj.

Rusija oborožila češko armado

London, 16. sept.—Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da je Rusija opremila in oborožila češko armado, ki se je vezbala na njenem ozemlju. Poročilo dovoli, da bo armada kmalu poslana v akcijo proti Nemcem.

VELIKE POMORSKE OPERACIJE PROTI JAPONSKI

Zavezniška bojna mornarica ojačena

PRIPRAVE ZA SPOŠNO OFENZIVO

London, 16. sept.—Kapitulacija italijanske bojne mornarice, ki je bila peta največja na svetu ob izbruhu sedanje vojne, je skoro popolna. Ta bo omogočila premestitev enot zavezniške mornarice s Sredozemskega morja na Pacifik za operacije proti japonski pomorski sili.

Na Sredozemskem morju so britske oklopne ladje, med temi Nelson, Rodney, Anson, Howe, Warspite in Valiant. Ko se bodo pridružile ameriški bojni mornarici na Pacifiku, se bodo začele dalekosežne operacije s ciljem zdrobitve japonske pomorske sile. Priprave za veliko pomorsko ofenzivo so že v teku in operacije bo vodil podadmiral Louis Mountbatten, ki je bil na kanadski konferenci imenovan za vrhovnega poveljnika zavezniške sile v južnovzhodni Aziji.

Italijanska bojna ladja Giulio Cesare je dospela v luko Malte, britske otoške trdnjave na Sredozemskem morju, in se pridružila štirim drugim bojnim ladjam, ki so prej prišle v luko. Samo ena italijanska oklopna ladja se še pogreša. Bojno ladjo Romo so potopili Nemci v bombnem napadu.

Z ladjo Giulio Cesare so došli v malteško luko štirje italijanski rušilci, letalonosce Giuseppe Miraglia in več podmornic. S španskimi Balaerjskimi otoki v zapadnem delu Sredozemskega morja poročajo, da so španske avtoritete internirale dva italijanska rušilca, eno križarko in dve topničarki, ki so se zadržale v luki čez 24 ur brez dovoljenja.

Doznavajo se, da se nahaja najmanj 39 italijanskih bojnih ladij v zavezniških lukah in da so druge na poti.

Poljska vlada za zblizanje z Rusijo

Zunanji minister ji ponudil prijateljsko roko

London, 16. sept.—Tadej Romer je v svoji prvi javni izjavi kot zunanji minister v poljski ubežni vladi naglasil, da želi dosego popolnega sporazuma s sovjetsko Rusijo na podlagi lojalnosti in priznanja vzajemnih pravic in neodvisnosti.

Romer, bivši poslanik v Moskvi, ki je dobil pozicijo zunanjega ministra v vladi premijera Stanisława Mikołajczyka pred dvema mesecema, je podal izjavo z izraženo željo po zblizanju s sovjetsko Rusijo v svojem govoru na seji poljskega narodnega sveta.

"Mi ne zanikamo sovjetski Rusiji pozicije, ki ji spada v po-vojni organizaciji sveta," je dejal. "Naša želja je prijateljska kooperacija med Rusijo in Poljsko v bodočnosti."

O vprašanju restavriranja poljskih mej je Romer rekel, "da se to ne more rešiti, dokler oborožena sila našega skupnega sovražnika kontrolira večji del Evrope in vso Poljsko in ko so vražnik napenja vse sile, da zanesse spore v tabor Združenih narodov. Nobenega razloga ni, zakaj naj bi Poljska po skupni zmagi žrtvovala nadaljnje pokrajine. To bi bilo v nasprotju z ideali in cilji, za katere se borimo v tej vojni."

Kreta je pripravljena

Piše E. D. Kleinlerer
Office of War Information
Washington, D. C.

Kreta je za Grčijo in Balkan to, kar je Sicilija za Italijo in zapadno Evropo, in kar se je zgodilo v Siciliji, se ravno tako lahko zgodi na Kreti in z ravno tako naglasi.

Razlika pa je v tem, da bodo zavezniške čete na Kreti našle prijatelje, ki se jim bodo pridružili, ker grški otočani pričakujejo s skritim orožjem trenutek napada. Oni trpijo pod nemško okupacijo in so se ji dve leti zoperstavljali in svoj upor s krvo plačevali. Zato si ni težko predstavljati, kako nestrno pričakujejo Kretčani, odkar je bila napadena Sicilija.

Zavezniški radio svari narod na Kreti, kakor tudi druge evropske narode, naj bodo mirni in naj se ne prenegujejo. Oni so že prebili preizkušnjo v taki vrsti discipline, ko so pred kratkim britski oddelki prišli na njihovo obalo z namenom, da izvršijo neko misijo za pregled terena. Tudi ob tej priložnosti bili svarjeni, naj ne vzamejo ta napad za invazijo.

Iz istih razlogov, radi katerih general Dwight Eisenhower na Sicilijo, bi mogla sedaj tudi Kreta postati zanimiva. Oba sta velika otoka sta ključa v Sredozemskem morju, in zavezniški morajo najprej imeti popolno kontrolo nad tem morjem preden lahko s sigurnostjo izvršijo svoje vojaške načrte v Evropi ali pa Aziji. Ne sme se pozabiti, da je skozi Sredozemsko morje najbližja pot na vzhod; če ko so Muslimani zaprli pot po suhem na vzhodni strani tega morja, je plovil Kristof Kolumb proti zapadu.

Kreta, notranjost Grčije in na Balkan se niso nikdar pomirili, odkar so Kreto Nemci s polovico divizije padalcev zasedli v maju 1941. Gerilci nadgrajujejo okupatorje povsod. Se vedno se najdejo britski vojaški planinari, ki skupaj z domačinami ograjujejo velike nemške ekspedicijske, napadajo nepricačevane majhne sovražniške vojske. Njihove možnosti, da napravijo v toku invazije ogromno škodo v ozadju, v središču, so lahko velike.

Gerilcem so nemški načrti za preten način obrambe Kreta vedno bili na poti, in so jih že več pokvarili. Sabotaža je po vsej meri nemogoča, in noben teden ne preteče, da ne bi bil poškodovan kak aerodrom, most, vojaški post ali železniška proga ali pomorska naprava. Take in podobne škodo stane sovražnika vedno mnogo.

Ženske s Kreta so tudi med gerilci in sodelujejo v borbah, kakor tudi v sabotaži in vohanstvu. O njihovem junaštvu se dala napisati cela knjiga. Je enkrat neki nemški komandant na Kreti ukazal, da se pregledajo ramena domačih žen, da k temu gotovo ni vodilo načrtovanje za lepoto. Hotel je videti znake puškega kopita, ali naj izdajo ženske bojovnike. Velike usluge delajo grški rojalisti na Kreti vojaškim nametom zaveznikov s tem, da so v vojni mreži. Nemci na Italijani so uvideli, da je nemogoče kontrolirati neustrašne otok Kreta in bližnjo Turčijo, britanskim Ciprom in Egiptom. Grški pomorščaki so organizirali tajno pomorsko službo in vporabljajo jadernice, da ne bi včasih tudi velike čolne za veslanje. Oni tudi neprestano bežijo od doma in prinašajo s seboj dragocene strateške podatke.

Ti begunci posebno hvalijo tega človeka, kapitana Emmanuela Mantakasa, šefa gerilcev, katerih število se smatra, da je med 15.000 in 20.000. Odpor zahteva žrtve in Kretčani so dražje plačali. Z eno vasio za drugo se je zgodilo podobno kakor v Siciliji, ki so jih Nemci hoteli uničiti s tem, da so v njih postreljali moše in zažgali hiše, pa so jih namesto tega le uprizarili.

Tam se govori, da sta na Kreti dva tuceta "Lidie". Grška vlada v izgnanstvu je lani v enem memorandumu zavezni-

kom obtožila Nemce in Italijane, da so razrušili 23 kretskih vasi z značilnimi napadi v represalijah za napade grških gerilcev. Na stotine ljudi je bilo ubitih in mnogo drugih so zaprli kot talce.

Usoda se čudno in žalostno igra s Kreto, kjer se je pred šest tisoč leti rodila bronasta doba, in kjer so pred tremi poletji ljudje v kavarnah Kandije v tišini presedeli ure in ure in pili sladko, gosto turško črno kavo. Toda Kreta se ima zahvaliti za svojo nesrečno usodo predvsem svojemu geografskemu položaju; ta otok tvori južno mejo Egejskega morja, čegar vode so polne majhnih otokov med grškim kopnim in Turčijo. Vodna pot med Sredozemskim morjem in Črnim morjem gre mimo Kreta in preko Egejskega morja v Dardanele. Kreta je ravno na življenjski poti britanskega cesarstva, na poti iz Gibraltarja proti Suezem prekopu.

Naciji, ki jih je obsedla ideja, da s propagando lahko napravi- jo čudeže, skušajo rešiti svoje probleme na Kreti z besedami. Preko radija v Atenah, ki ga kontrolirajo Nemci, in preko radijo postaje Bari, zaklinjajo propagandisti Kretčane, naj v- jamejo, da osiše in njihov so- vražnik. Gebelsovi agenti pravi- jo, da so "britanski in židovski kapitalisti" njihovi sovražniki in trdijo, da bi propast osiše pomenila za njih suženstvo pod jarmom "anglo-saksonske oligarhije".

To je isti stari način, ki ga je Hitler zmeraj uporabljal v svo- jem načrtu "deli in vladaj", od- kar ga je v svoji knjigi "Mein Kampf" iznesel pred svet. Malo pred padcem Tunizije so Nemci sklenili, da bodo deportirali vse žide iz Aten in Solune na Kreta. Oni so s tem nameravali

ustvariti neshodno, konfuzijo in trenje na Kreti, ter tako pažno tega naroda odstraniti od so- vražnika ter ga zaplesti v no- tranje boje. Transportne teža- ve so pokvarile ta načrt, toda že objava sama je dala Kretčanom dober primer, da vidijo kako delujejo nacistične pokvarjene metode delitve in vladanja.

Okupacijski agenti so tudi skušali pridobiti lokalno grško pravoslavno cerkev, da si pri- svoji nacistični klic proti "ži- dovski nevarnosti" in da ga ši- rijo med svoje župljane. Toda s tem so naciji samo pokazali, kako slabo poznajo grške du- hovnike. Ravno ti ljudje stoji- jo v prvih vrstah odpora proti osiše in so med prvimi, ki so pripravljali riskirni trpljenje za svoje delovanje.

Neki duhovnik v Kandiji je pridigal, da je "vsako drevo v gozdu en gerilec". "Z božjo pomočjo bo Grška kmalu osvobo-жена". Nemci ga niso mogli zapreti, ker je bil pravočasno obveščen in se je v hitrem be- gu pridružil družbi rodoljubov v hribih.

Dogodek, ki se je odigral za časa velike dvajsetdnevne bor- be na Kreti, dobro prikazuje duh tamkajšnjega naroda. Pri- poveduje ga St. Dimitrakis, grški minister pravde, ki bil takrat na otoku. To je bilo šestega dne; on je ravno zapu- ščal razvaline mesta Kandije, ki so ostale po bombardiranju, ko je srečal nekaj kamionov, ki so peljali ranjene.

"Oni so me spoznali," pravi. "Jaz sem jim odgovoril in iskal besede, ki jim bi dale tolažbo. Toda oni jih niso potrebovali. Klicali so mi pa: 'Ne udajte se! Nadaljujte z borbo do kraja!' In ko so začeli kamioni naprej, so ranjenci kričali v zboru: 'Ži- vela svoboda!'"

nobenih znakov, da bodo to zmognosti državnikov prišlo do veljave, pač ne bomo mogli reči, da so naši izgledi v bodočnost- tudi v slučaju zmage—lepi in al- jajni.

Nikdar ne moremo dovolj po- navljati dejstva, da je mir zgra- jen že takrat, ko se bje vojna. Takrat, in ne šele kdaj pozneje, se porajajo one ideje, hrepene- nja, čustva in misljenja, ki bodo ustvarila značilne pogodbe, ki bodo končale vojno.

Značilno je za kvebeško kon- ferenco, da sovetška Unija v njej ni imela svojega zastopni- ka. Značilno je, da ni videti no- bene jasne, odkritosrčne izjave glede bodočnosti italijanske de- mokracije. Značilno je, da so težave v pogledu priznanja fran- coskega narodnega komiteja.

Kdor pazljivo opazuje, se ne more ubraniti vtisa, da so v po- gledu, da se izkoristijo zmage, na delu v prvi vrsti sile, ki sku- šajo ohraniti red in da je vpliv teh sil očitno močnejši kot oni, katerega imajo sile stremeeče za spremembami. Toda Churchill in Roosevelt bi morala uvideti, da bo nemogoče vzdrževati še nadalje v Evropi oblast tradicio- nalnega reda kakor hitro bo zlomljena politična oblast Nem- čije. Ako bomo poskušali obdr- žati ta stari tradicionalni red, bomo le na široko odprli vrata dolge dobe razrednih bojev od Visle do Rokavskega preliva. Neglede na končni izid teh raz- rednih bojev je gotovo, da bi v nobenem slučaju ne privedli do svobode in do demokracije.

Nikdo ne more biti zadovoljen z razmerami, v katerih Francoz in

Courtesy of Country Gentlemen

ljudje, ki so mu podobni, osta- jajo voditelji, odgovorni za us- do svojih narodov. Vsaj Chur- chill, predvsem on bi mogel zdaj že vedeti, da je ruska revo- lucija spremenila misljenje ši- rokih mas človeštva. Socialni in gospodarski sistemi se bodo morali hote ali nehoti prilago- diti tem novim perspektivam. Bistvo te vojne je—kar je Wal- lace pravilno spoznal—da je pri- vedla do stoletja navadnega člo- veka iz naroda. To pa zahteva od nas, da se pripravljamo že zdaj za njegov prihod.

Mračno in grozeče jasno je po- stal, da naši predstavniki še ne mislijo tako. Bojim se, da je vsak dan bolj res to, da zame- njujejo zmago z mirom. Že prej- šnja vojna bi jim bila mogla po- kazati globino prepada, ki loči ta dva pojma. Ni je zmage, ki bi mogla biti bolj popolna kot ona, katero so praznovali zavez- niki 11. novembra 1918. A kljub temu je ostala brezuspšna, ker je vojni 20. stoletja sledil mir 19. stoletja.

Da je bistvene važnosti in ne- obhodno potrebno poraziti osi- še, o tem nikdo ne dvomi. Zna- čaj poraza in zmage pa je stvar, katere važnosti ni mogoče pre- cenjevati in katere se ne sme zanemarjati. Sicilije pač nismo zasedli v prid Viktorju Emanue- lu in Badogliju; zavzeli smo ta otok, da svet osvobodimo takih vladarjev kot sta Emanuel in Badoglio, ki zapuščajo svoje Mussolinije in Hitlerje le v tre- notku, ko so poraženi. Brez dva- ma Franklin D. Roosevelt, ki je prišel v Belo hišo dne 4. marca 1933, najbolje lahko sodi o tem, da interesi privilegijev in tradi- cije udobnega življenja ni naj- važnejša poteza v značaju po- vprečnega Američana. Dvomim, dali bi Franklin Roosevelt leta 1943 še poskušal resno zagovar- jati vlogo, katero je igral Roose- velt v letih 1936 do 1938 v vzdr- ževanju politike proti interven- ciji na Španskem. Prihodnje ge- neracije bodo težko, desetkratno plačevale, ako bi on ali Chur- chill zanemarjala te probleme v dobi, ki nas še loči od konca vojne. Kajti te dni so v Quebe- ku odločali baš o problemih teh bodočih generacij.

Volitve v Avstraliji so pozvale Curtina, naj dinamično postopa v tej vojni. Navadni ljudje iz

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-38 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni odbor

VINCENT CAINKAR, gl. predsednik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
WILFRED GRADISHEK, tajnik bol. odd.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VINOVIK, direkt. mlad. odd.	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila	2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki

MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 3587 W. 65th St., Cleveland, Ohio.

Dистриktni podpredsedniki

JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7025 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje 3079 Randall St., St. Louis, Mo.
URSULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šest. okrožje 623 W. 7th St., Wausau, Wis.

Gospodarski odbor

MATH PETROVICH, predsednik 263 E. 151st St., Cleveland, Ohio.
VINCENT CAINKAR 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOTRICH 1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH 700 E. 26th St., Euclid, O.

Porotni odbor

ANTON SHULAR, predsednik Box 27, Arma, Kansas.
FRANK VRATARICH 315 Tener St., Luzerne, Pa.
FRANK BARNIC 18811 Mushoka Ave., Cleveland 18, Ohio.
ANDREW VIDRICH 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 773 E. 180th Street, Cleveland, Ohio.

Nadstorni odbor

FRANK ZAITZ, predsednik 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MILAN MEDVEŠEK 15013 Upton Ave., Cleveland 18, Ohio.
ANDREW GRUM 17143 Snowden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP 831 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGOL 23 Westlax Ave., Peru, Ill.

Glavni uredniki

DR. JOHN J. ZAVERTNIK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

zbornica, katero bodo sklicale splošne volitve kakor hitro bo- do to dovolile razmere, posebno v vojaškem pogledu, vsaj šest mesecev po povratku vlade v Grčijo.

Toda naj kralj Jurij in njego- va vlada v izgnanstvu delajo na- črte kakršne hočejo, v notranjo- sti Grčije se že zdaj nahaja taj- na "provizorična vlada grškega naroda", ki tudi dela s svoje strani svoje lastne načrte.

V tej vladi se nahajajo poli- tični in vojaški elementi grške- ga narodnega odpora: predsed- ništvo je v rokah Themistocleja Sophoulisa, ki je naslednik Ve- nizelosa v predstavnilstvu libe- ralne politične struje v Grčiji.

Sestava te provizorične vlade, razen glede Sophoulisa, je osta- la tajna. (ONA)

Kupite vojnohranilni bond!

Nekaj podatkov o Himmlerjevih SS-četah

London, 26. avgusta (ONA).— Takozvana "Waffen SS", katero po navadi imenujemo SS-čete ali elitna garda, je zdaj popoln gospodar domače fronte v Nem- čiji. Ta del nemških oboroženih sil pa danes ni več močna orga- nizacija onih teytonskega nadiju- di, o katerih je sanjal njihov "fuehrer".

Akoravno bo ta SS armada važno orodje strahovanja, ki bo pomagalo šefu Gestape in svojo- mu poveljniku v izvrševanju njegovih povelj v ministristvu za notranje zadeve, je ta četa danes vendar le še domobranstvo dvom- ljive vrednosti.

Intenzivno rekrutiranje je zni- žalo telesno in duševno vrednost njenega članstva. Dočim so bi- le SS-čete v prejšnjih časih za nacistične "zunanj izraz teytonske rase ali pa dobrovoljci german- ske rase," so zdaj ta "odlična" svojstva izgubili, kajti sprejeli so v svoje vrste hrvaške musli- mane in Ukrajince iz Galicije. Prej so sprejemali le prostovolj- ce, zdaj pa nabirajo moštvo s silo ali pa—kot na Norveškem, Nizozemskem in v Belgiji—z iz- redno zapeljivimi ponudbami v pogledu privilegija za prehrano rodbin.

Začetni cilj SS-čet je bila za- štita nacističnega režima. Danes pa ščitijo le še Hitlerja in nje- gove sodelovalce. SS je opremlje- na z najmodernejšim orožjem in ima tudi svoja lastna letališča, izkopana v zemljo. Razpolaga z velikimi zalogami hranč. Nje- no moštvo cenijo na 250.000 do 300.000 mož, katerim je treba pristiati še 200.000 "Volksdeu- tsche" in tujece.

Ena četa SS je bila že razpu- ščena. To se je zgodilo ta me- sec na Finskem. Prvič se je pri- petilo, da je bilo 1000 mož SS edince poslanih domov. Vrnili so se z vzhodne fronte in njiho- va organizacija je bila ob tej priložnosti razpuščena.

Vložite svoje prihranke v ame- riške vojnohranilne bonde in po- magajte k porazu Hitlerja in japonskih militarističnih boštit!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ime. To se mi je zelo dopadlo, ker imajo tako zelo urejeno.

Poleg točilnice imajo veliko plesno dvorano, prav lepo ureje- no. Potem so nam razkazali gornje prostore. Spredaj je ve- lika soba; potem naprej pa pe- titno kegličnice. Natakari pravi, da je vse plačano in zmeraj pol- no ljudi, ki kegličajo.

Ko smo se malo ogledali tam, se dogovorimo, da gremo pog- dat še v Delmont, ki je oddaljen pet milj od Claridge. Sli smo k Frankovi materi. Tam smo do- bili vse doma, tudi Majka Ka- stelca, ki nam je takoj postrel- gel s pivom, Mary pa prinese po- lice in torte. Torej hvala obe- ma za postrebo in uljudnost. Pogovorili smo se dosti, kajti se nismo že dolgo videli. Mrs. Zu- pančič se prav rada pogovarja o starem kraju, ker ima tam še grunt, toda sedaj ne ve, kako je tam, ker je pošta ustavljena. Moramo pač čakati, da bo konec te vojne, potem pa bomo videli, če bo še kaj živih ostalo.

Ker se je bližala noč, smo re- kili, da bo treba iti proti domu. Majk pa pravi, da bi šli še malo na Claridge v Slovenski dom. Takoj smo bili zadovoljni s pred- logom. Ko se pripravljamo, da gremo, je prišla mrs. Očepek s sinom in hčerko. Zopet smo se malo zamudili in pogovorili. Po- tem smo se spravili v tri kare in se odpeljali v Slovenski dom.

Tam je bilo polno ljudi. Spravi- li smo se kar v plesno dvora- no, kjer so tudi mize. Mladina je plesala, mi smo jih pa gledali. Jaz in Majk ava seveda imela svoje pogovore. On mi je pravi- l, kako napreduje tamkajšnji družabni klub, koliko pijače se tam proda. V soboto so na pri- mer dobili 14 sodov piva, toda v nedeljo ob devetih zvečer jim ga je že zmanjkalo in so pokli- cali Franka, da jim ga je pripe- ljaj še štiri sode.

Povem, da so v tem klubu zelo zaposleni. No, so pa tudi uljudni ljudje. Ob sobotah in nedeljah delajo trije ali štirje natakari, trije ali štirje pa nosijo na mize. Imajo tudi zelo lepo navado. Tja smo prišli okrog devetih zvečer in smo tam sedeli do polnoči. V tistem času so nam prinesli dva- krat pijače zastoj, kakor tudi vsem drugim. Meni se je čudno zdelo, odkod vse to pride in sem vprašal Majka. On mi pove, da "treta" klub. Torej ni čudno, da imajo zmirajo dosti ljudi in kot sem že prej omenil, tudi dosti članov.

Tam smo dolgo čakali, ali Franka Zupančiča ni bilo domov. Potem smo se pa morali odpra- viti proti domu. Vozili smo se prav dobro, samo v McKeespor- tu smo imeli nekoliko smole, ker nismo mogli takoj dobiti prave ceste v Export. Domov smo pri- edine poslanih domov. Vrnili ali ob polveh zjutraj.

Jakob Zupančič, 386.

Kupite vojnohranilni bond!

Slika kaže ruske vojske v akciji v nekem kraju centralne fronte.

SOSESKA

ANTON INGOLIČ

(Se nadaljuje.)

Tako so se zvrstili brez hrupa in prepira; vsakdo je sicer nekoliko zbežan segel v vrečico in vse je kuhala radovednost, kaj in kje so dobili. Ta in oni bi bil takoj odšel v gozd, da ni bila zunaj že tema.

Noč so nemirno prespali.

Drugo jutro so bili že navsezgodaj v gozdu. Naca je pritekel, ko se še zdanilo ni. Pogledal je od drevesa do drevesa, si napenjal oči in iskal svojo številko. A bilo je še tako temno, da ni mogel nobene razločiti. Končno je prodrlo skozi vejave toliko svetlobe, da je prečital na debeli smreki svojo številko.

"Ali je res ta smreka moja?" se je vprašal. Ni mogel verjeti. Večkrat zapovrstjo je pogledal število in premeril smreko. Da, enajst je napisano na njej! Nič več in nič manj. Ozrl se je navzgor. Mogočen vrh je segal v nastajajoče jutro. Radosten je bil objel z rokami. Komaj jo je obsegel. Pritisnil se je nanjo in omamljen prisluškoval tajnemu šumenju v vrhu.

Zdaj se je torej le uresničilo Smehovo prerokovanje, mu je šlo skozi misli, ko se je spomnil, kako sta s Smehom pred leti podirala Leskovarju. Sklenil je, da si še dopoldne prinese sekuro in kramp. Ne samo štor, tudi veje in debelo, ravno deblo bo njegovo. Štor in vejave bodo pokurili, smrečje nastlali kravi, deblo pa bo spravil na žago in k letu si bo dal napraviti v sobi nov pod.

Stopil je nekaj korakov od nje in si jo ogledal, da bi presodil, koliko bo desk.

Tedaj ga je obšlo grenko. Ali je ni škoda? Tako lepa je. Zamaknil se je v vrh.

Že so prihajali tudi drugi. Kakor otroci igrače so iskali svoje smreke. Ko so jih našli, so obstali pod njimi in jih z občudovanjem ogledovali. Potem so poiskali še vrsto listja. Bili so zadovoljni. Ta in oni je sicer škilil na sosedovo smreko, ki se mu je zdela debelejša, toda spričo splošnega veselja si ni upal razodeti svoje male nejevolje. Tolažil se je tudi s tem, da bo na drugo jesen bolje premešal in potegnil boljše številke.

"Dobro sta napravila! To je pravično!" so priznavali Smehu in Korenu, ki sta s smehljajočim obrazom hodila med njimi.

Tudi bivši sosesčani niso ostali ravnodušni. "Če bi bili imeli mi tako, nam ne bi bilo treba deliti!" je dejal Curk neko nedeljo pred cerkvijo.

"Res, kočarji si skočijo navadno še prej v lase, zdaj pa so se lepo sporazumeli!" je nejevoljno priznal Pišorn.

"Kaj, če bi mi dali spet skupaj, pa bi si uredili, kakor imajo oni!" je negotovo predlagal Curk.

"O, to pa ne!" jih je vzkliknilo več.

"Kar imam, tega ne bom dajal iz rok! Naj bo kakor koli, moje je pa le!"

Mnogi so sicer sprevideli, da bi bilo bolje, če bi imeli skupne gozdove in gmajno, a nihče se ni mogel ločiti več od svojega kosa. Rajši nekoliko potrpi in pretrpi škodo, samo da je svoj in edini gospodar svoje zemlje. Onim, ki imajo slabši gozd, bo z leti zrastel, zaradi paše se bo tudi uredilo. Se bodo že privadili. Če gmajna ne bo za travnike, pa jo bodo z leti preorali in posejali. Naj se kočarji le gredo sosesko, oni bodo obdržali vsak svoje!

Tako so govorili kmetje, vendar jih je grizlo, da je moč kočarjev čez noč zrastla in da niso mogli več kar tako mimo njih. Živeli so sicer tam na robu vasi, še vedno so bili slabo oblečeni in ob nedeljah niso jedli mesa, toda kmetje so morali postaviti besedo lepše in ljubezniveje, da so jih dobili na delo. Začeli so čutiti, da niso samo kočarji odvisni od njih, marveč so tudi oni od kočarjev.

Za kočarje je bil to res velik dogodek.

Koren je na starost le doživel zmago stvari, v katero je veroval vse življenje in se boril zanjo. Ustanovil je sosesko, ki bo, kakor je bil prepričan, živela dalje in lepše, kakor je prej, in v svoji hčerki je spet pridobil gmajno in gozd.

Tudi Smehovo upanje ni bilo zaman, tudi on je napravil nekaj, kar bo ostalo še potem, ko bosta njegova lesena pa tudi prava noga že davno strohnili. V to je trdno verjel. Odslej mu nihče ničesar ne bo mogel, če bo, krepko udarjajoč s svojo leseno nogo, hodil na vas in se razgovarjal z novimi sosesčani, jim svetoval v tem in onem in se sploh živeje briga za življenje na vasi in češče posegal vanj. Čeprav ima najslabšo kočjo in prav na koncu vasi, njegova beseda nekaj velja in tudi bo veljala.

DVAJSETO POGLAVJE

Vreme se je držalo globoko v zimo.

Najprej je sicer pritisnil oster mraz, a spet je postalo tako toplo, da so se kočarski otroci sezuli in bosi tekali okoli koč. Listje je naglo porumenelo in odpadlo. Novi sosesčani so se odpravili v svoje skupne gozdove in ga začeli grabiti. O, to je bilo veselo! Ko so ga vozili skozi vas s svojimi kravicami, so glasno pokali z biči, da je vsak kmet slišal, kdo in odkod vozi. Potem so zadeli na rame žago in sekuro. Smreke so padle druga za drugo. Ko je Naca podrl svojo, je prišla žena z otroci pogledat, kako mogočna je bila. V kočah na robu vasi so se pogovarjali samo o tem, koliko so dobili lesa in listja.

(Dalje prihodnjé)

FIRST LADY MEETS ADM. HALSEY

WITH THE STARS AND STRIPES as a background, Mrs. Franklin D. Roosevelt stops to chat with Admiral William F. Halsey during her Red Cross inspection tour of U. S. military camps and hospitals in the Pacific area. U. S. Signal Corps Radiophoto.

rešili. Šla je v črni obleki v četrto nadstropje, a je slutila, da ne bo skočila v globino, četudi je bila to v svoji duši zatrdno sklenila. Zdaj je stal pred njo Emil in jo gledal s plahimi, zmedenimi očmi.

"Irma, tebi so na sledi."

Da, to je on. Druga ni znal izblekniti nego to. Saj to že ve tudi ona sama. On naj položi roko na njeno ramo in jo aretiraj v imenu postave—bojazljivi tat! Tako govori, kakor da bi bilo že potrjeno. Ona v zaporu, a on v svobodi.

"Če zaprejo mene, bodo zaprli tudi tebe."

Emil je gledal in spoznal: njegova ljubica bi svojo grožnjo izpolnila. Pomislil je na Lenarta: "Izbleknil je kako besedo, zato vohajo po novi sledi." Ni mu zameril. Če je storil kaj takega, je bilo umljivo. Ni ga več pekla vest radi njega, saj bo izpuščen na svobodo. Vsaka misel, slednja skrb je zdaj veljala le Irmi in njemu. Naj se zgodi karkoli, ločena bosta. Iste misli so se porajale tudi v Irmi. Skrčila je pesti in spčila obraz.

"Umreti morava! Umreti morava! Emil! Ni drugega izhoda!" Emil je vedel, da se vse ruši, vse podira, a ni še izgubil zadnjega upanja.

"Ali res ni mogoče drugače?" Irma je planila vanj, krčevito

SLOVENKA ALI HRVATICA

Tu se vam nudi dobra prilika. Jaz sem vdova in sem sama, imam svojo farmo, pa bi rada dobila žensko, ki nima doma in bi meni pomagala pri delu in delala meni družbo. Katero vesel, naj se javi na moj naslov. Tudi moški niso izključeni. Mary Kovacic, R. 1, Box 140, Naylor, Mo.

THE NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE

GEORGE W. BARNWELL
Institute of Technology v angleščini
Spisal snani profesor na Stevens
Podlaga za mehanično znanje: morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini) Tu velika knjiga popisuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanike. Razloži vse natanko, kar mora znati najboljši mehanik; pojasnjuje uporabo vsakega stroja, orodja in meril. Pouči vas, kako je treba uporabiti načrte (blue prints) ter vam tudi daje mnogo računskih tabel, da morete pospešiti svoje delo. Ne glede na to, ali ste šele začetnik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo potrebna.—1000 slik in risb, 876 strani, trdo vezana knjiga stane \$4.00. Poštni plačamo mi. Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th ST. NEW YORK.—Zaloga ni velika. Naročite to valno knjigo še danes.

Razni mali oglasi

ELLIOTT FISHER
BOOKKEEPER
EXPERIENCED
GOOD WORKING
CONDITIONS
GOOD PAY
CENTRAL LOOP
LOCATION

Reply in writing to: Room 933—
536 South Clark St., Chicago

ZENSKE

za
ČIŠČENJE
URADNIH
PROSTOROV
stare 18 do 48 let
za delo
od
6:00 P. M.
do
2:30 A. M.
48 ur na teden
53c na uro

Čas in pol za nadurno delo
Povišanje plače po šestih
mesecih

Oglasite se na:

EMPLOYMENT OFFICE
CHICAGO
UNION STATION
516 W. Jackson

MOŠKI in ZENSKE
za lahko tovarniško delo.
Pripraven prostor.
DOBRA PLAČA.

UGODNE DELAVNE OKOLŠČINE
Prinesite državljanski papir.
GENERAL ETCHING & MFG. CO.
3070 W. Grand Ave.
at Albany Ave.

ČISTILCI in POMAGAČI
za preproge.

Stalno delo. Najboljša plača.
Oglasite se:
CUSHMAN RUG CLEANERS
6310 Broadway

MOŠKI—FANTJE—Izkušnost ni
potrebna! 40 ur na teden. Začetna
plača \$25 in veliko nadurnega dela.
—Chicago Litho Plate Graining Co.,
216 No. Clinton.

Ali ste naročili na dnevnik
"Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Razni mali oglasi

STALNO—Ženske za predelavo
živane oblek, suknjic. Dobra pla
ča. That Levitt Shop, 546 Diversey
Parkway.

POTREBUJEMO
MOŠKE
in
ZENSKE
za
NUJNO
OBRAMBNO
DELO

Nobene skušnje se ne zahteva
mi vas naučimo dela
PUNCH PRESS OPERATOR
POLISHERS & BUFFERS
LIGHT ASSEMBLY WORK
PACKERS

TOOL & DIE MAKERS
and
PLASTIC MOLD MAKERS

Na starost se ne ozira.
Oglasite se osebno v naši
svetljeni delavnici po dnevu
v noči.

BADGER TOOL
& MFG. CO.
1501 W. Polk St., Chicago

ZENSKE

17 ALI VEČ LET STARE ZA
DELNO ALI STALNO DELO
v nujni jedilni industriji.

Prilika za bodočnost.
Delovne ure pričenjajo o
10 P.M. do 6 A.M.
6 A.M. do 2 P.M.
2 P.M. do 10 P.M.
4 P.M. do 12 P.M.

Dobra plača in veliko nad
urnega dela
FARM CREST
BAKING CO.
4550 Jackson Blvd.

Delo dobe nakladači premoga
"COAL SHOVELERS"
Stalno delo, dobra plača
HEDIGER COAL COMPANY
3700 Morse avenue

POMOČNIK v pekarni, stalno delo,
dobra plača. 2717 W. Cermak St.

OPERATORICE za moške in ženske
hlače. 402 S. Market St., 7th floor

Gospodična Irma

France Bevk

22.

Lidija je imela težke slutnje. Še nikoli ni visela s tako prodirnim pogledom na bratu. Vedela je, da ima ljubico, bala se je, da se njegova duša ne bo pretesno navezala nanjo. "Imej jo za kratak čas," mu je dejala in ga mečila globoko v oči. Emil se je ugrozil. Svoje visoko, čisto mišljenje o ženskah je branil z vso vnemo. Med Lidijo in njim so nastali prepiri. "Ne bosta se vzela!" je vpila sestra. Emil je vedel, da je združitev z Irmo v megleni razdalji. V nekaterih trenutkih je bil celo prepričan, da bosta ločena za vedno, če se ne združita v smrti, in nikoli ne bo okusil ljubezni do dna. Izbičala ga je kri, da je moledoval pred Irmo do ponižanja, ona ga je tepla: "Nočem; pusti me!"

Emil je postal še bolj potr, zamisljen. Sestra ga je zrla v oči: "Ti misliš ubežati." Molčal je. Lidiji se je tresel glas, spodnja ustnica ji je bila ko struna: "Kaj te preganja?"

Emil se je izpraševal: "Kaj me preganja?" Imel je neprestan občutek, da hodi nekdo za njim in izteza prste v njegovo dušo. Da, treba je bilo bežati. Isto je občutila tudi Irma.

"Emil, prisegel si!" Irma je držala Emilovo glavo v rokah, oči so se ji širile.

"Počakaj! Ni še čas za to..."

"Čakati, da bo prepozno," je sikala ona. "Čakati, da naju zaprejo..."

Irmo so bili poklicali na policijo in jo zasilili. Zanimala je, da bi bila kdaj Lenartova ljubica. Vedeli so vse. Tudi to, da se je bila oblekla v črno in hotela skočiti na svatovski voz. Vila je roke: "Imela sem ga rada, ker sem bila neumna." Bila je pripravljena, da ga zataji

pred vsem svetom, ga prekolne. "Kdaj je bil Lenart zadnjič pri vas?" Videli so ga, ko je prišel od nje. Toda ona je trdovratno tajila in tajila...

Ti trenutki so bili zanjo strašni. Želela je, da bi bila že mrtva. Ležala je kot na natezalnici, njena duša je stokala. "Zakaj nisem tega že storila?" Gospodar jo je gledal prodirno. Stopil je do Emila, slišala ga je, kako je dejal: "Kar se vas tiče, sem najodločnejše odklonil vsako sumnjo..." V tistem hipu je zamrznila Emila. Težko se je držala, da ni planila: "Tepci, tepci! O, ironija!"

Irmina soba je bila zvečer po hišni preiskavi še vsa razmetana. Našli niso ničesar. Še tistih lističev ne, na katere je Lenart nekoč v trgovini pisal neumne besede ljubezni in jih ji metal v naročje. Zasmejala se je. Ozrla se je, kakor da čuti zanke, ki se zadržujejo okrog nje. Pogledala je v zrcalo.

Bila je postarana, naveličana, trudna. Ali je to ona? Na mizi so ležali izrezki iz časopisov, tudi ti so bili razmetani. Kronika samomorov iz ljubezni. V posebnih mapah so ležili izrezki o samomorih dveh ljudi iz ljubezni. Dveh iz ljubezni? Morda jih je gnalo v smrt kaj drugega, časopisi pa so poročali: ljubezen. Sedla je in brala. Iz vseh treh primerov je že desetč izbrala najganjlivejše prizore in jih združila v celoto. Kakor da ne gre za smrt, ampak za romantično. Tako umreti je lepo, pustiti pismo, ljudje mislijo: usmrtila sta se iz ljubezni. Časopisi bodo v velikih črkah poročali, morda prineso tudi njihovo sliko, vsebino poslovnega pisma.

Emilova navzočnost je vselej porušila njene najdrzejše misli. Zavedela pa se je, da ona svojega sklepa ne more izvršiti sama; bila sta nerazdruženo zvezana. Pred leti je bila pila lizol in vedela je naprej, da jo bodo

Vodna ožina med Messino, Sicilija, in konico italijanskega "akornja."

Gigantski torpedi udari v vodo ko se izpušči iz črni USS Herbert v vojnih vajah. (Official U. S. Navy Photograph.)

V ravnanju s torpedom je elektrika glavna sila. (Official O. W. I. Photograph.)

Električni pogon upravlja torpeda na cilje. (Official O. W. I. Photograph.)

Tok elektrike

poganja produkcijo torped
v vsem čikaškem okrožju

Oskrbuje torpede ameriškim ladjam, elektrika sila jim je v produkciji isti v silno pomoč.
Elektrika razsvetljuje strojne naprave... vrtil bruse... goni vretena konvojov, dviga železje s kreni.
Elektrika je sila industrijskih aktivnosti... moč našega vojnega programa.

Elektrika je v vojni — ne zanemarajte jo!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Zaloga življensko električno silo za vojno produkcijo v Chicago